

Forskning

Lågt betyg för jämställdheten inom högskola och forskning

Den svenska högskolan är fortfarande, trots decennier av jämställdhetssträvanden, i hög grad ojämsställd. Det gäller både för studenter och personal.

Trots att kvinnorna nu totalt sett är fler än männen inom grundutbildningen är fortfarande 80 procent av landets professorer män. För att på tjugo års sikt utjämna det förhållandet skulle andelen kvinnor bland de nyrekryterade professorerna årligen behöva uppgå till 57 procent, en siffra lärosätena för närvarande inte ens är i närheten av. Samtidigt fortsätter grundutbildningen att vara tydligt könsuppdelad med stor dominans av kvinnor på vissa utbildningar och av män på andra. Läkarutbildningen är dock glädjande nog en av de utbildningar som har ungefär lika många kvinnor som män bland studenterna.

Jämställdhet i högskolan är i grunden en fråga om rättvisa för individen. Men det är också en avgörande fråga för akademiens legitimitet som samhällsbärande institution och i förlängningen för samhällets utveckling och konkurrenskraft. Delegationen för jämställdhet i högskolan (DJ) har därför under knappt två år arbetat för att öka jämställdheten i akademien. En stor del av uppdraget har bestått i att ge ekonomiskt stöd till det arbete som bedrivs lokalt vid landets lärosäten. Totalt har ca 47 miljoner kronor fördelats. Endast ett mycket litet antal ansökningar kom från ämnesområdet medicin, vilket är något förvånande eftersom den medi-

ciniska forskningen dras med flera typer av jämställdhetsproblem.

Egen forskning visar orättvisor

DJ har vidare initierat ett antal forskningsuppdrag och kunskapsöversikter som utförts av fristående forskare. Två av dessa studier belyser de forskningspolitiska satsningar som gjorts under både socialdemokratiska och borgerliga regeringar på forskningsmiljöer som bedömts som strategiskt viktiga och/eller excellenta.

Stora ekonomiska resurser har tilldelats forskare och forskningsmiljöer som ansetts vara eller ha potential att bli världsledande inom sitt fält. Områden som gagnar Sveriges internationella konkurrenskraft har också prioriterats. Studien *Hans Excellens: om miljardsatsningarna på starka forskningsmiljöer*, som genomförts av bland andra Ulf Sandström, Agnes Wold och Birgitta Jordansson, visar att en liten grupp manliga forskningsledare på detta sätt lyckats samla på sig stora summor. Huruvida de därmed presterat mer eller

bättre forskning kan enligt rapporterna ifrågasättas.

Åtgärder för att öka jämställdhet

DJ lämnade den 21 januari sitt betänkande

”80 procent av landets professorer är män”

”På läkarutbildningen går det glädjande nog lika många kvinnor som män”

”Jämställdhet är i grunden en fråga om rättvisa”

Svart på vitt – om jämställdhet i akademien (SOU 2011:1) till Nyamko Sabuni. I betänkandet föreslås bland annat en bonus på 50 miljoner kronor, som årligen ska delas ut till lärosäten som är väldigt bra på jämställdhet, eller påtagligt har förbättrat sig. Delegationen vill också att såväl det nya kvalitetsutvärderingssystemet för högskolan som examensbeskrivningarna ses över och tydligare inkluderar jämställdhet. Lärosätena uppmanas dessutom att arbeta bredare med att bryta de könsbundna utbildningsvalen, och koppla detta till respektive utbildnings innehåll och organisering. Vidare föreslås att forskningsråden får i uppdrag att se över sin medelsfördelning och sina strategiska satsningar ur ett jämställdhetsperspektiv och att regeringen samordnar deras instruktioner beträffande detta. Högskolleverkets främjande uppdrag på jämställdhetsområdet bör också vässas. Och Forskningsrådet för arbetsliv och socialt arbete (FAS) bör, i samråd med HSV och Vinnova, fördela medel för praktisknära behovsmotiverad forskning på området, samt för större lärosätesövergripande strukturförändrande jämställdhetsarbete.

För mer information

För mer information

Delegationen för jämställdhet i högskolan har nu avslutat sitt arbete. Betänkandet finns att beställa eller ladda ner på www.regeringen.se. De publicerade rapporterna kan beställas eller laddas ner från Högskolleverket, www.hsv.se eller från delegationens egen hemsida www.jamstalldheti-hogskolan.se.